

*В «Бабусиній світлиці» - чисті краплі
срібла,
А в кожній краплі діамант блищить.
І щоб не сталось з нами, люди, лиха, -
Нащадкам це багатство збережіть*

У час, коли національно-культурне відродження нашого народу в незалежній Українській державі стало реальністю, все більше зростає інтерес до історичного краєзнавства. Цілком очевидно, що без знання історичного минулого годі говорити про національну гідність і національний менталітет. Провідною формою розвитку громадянської активності школярів є шкільний музей.

Етнографічний музей «Бабусина світлиця», що діє у Годилівському ЗЗСО (за адресою: с. Годилів, Чернівецький район, вул. Центральна, 64), - творча лабораторія вчителів і духовна скарбниця кожного учня.

Ідея створення шкільного музею виникла у 1990 році під час проведення родинного свята «Ой роде наш красний», який підготувала й провела зі своїми вихованцями учитель зарубіжної літератури, нині, на жаль, покійна Палагнюк Галина Євгенівна. Саме завдяки її ентузіазму та кропіткій праці в школі запрацював музей.

На заклик відгукнулися жителі села, які передали до музею власні колекції старовинних речей. Це Чорногуз Павліна Іллівна, Карча Василь Григорович, Григорчук Василина Назарівна, Кимпан Марія Василівна, Луківська Фрозина Назарівна. З того часу у поповненні фондів музею бере участь весь педагогічний колектив, учні, батьки та всі жителі громади.

У 1999 році музей зареєстровано як Годилівський етнографічний музей «Бабусина світлиця». (Наказ №448 від 23.12.1999р.)

Музейний фонд налічує понад 380 експонатів, які є оригінальними та описані й зареєстровані в інвентарній книзі.

Поповнення музейних експонатів супроводжується Актами прийому-здачі.

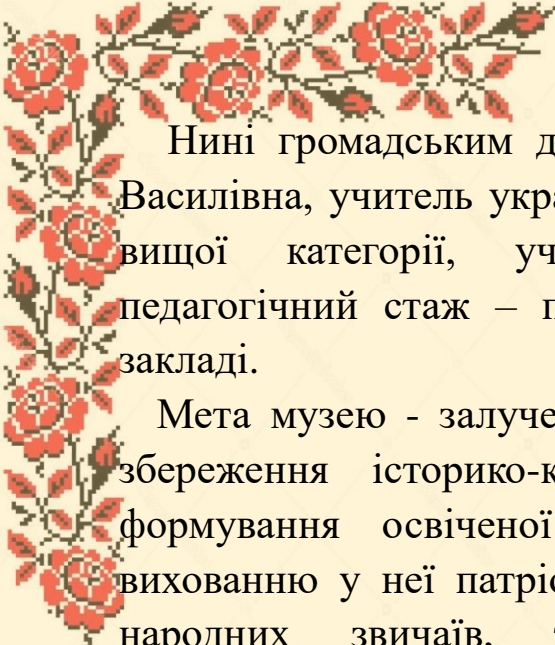
Експозиція музею має кілька розділів:

- **«І на тім рушникові...».** У цьому розділі представлені вишиті роботи: рушники, сорочки, доріжки, скатерть, серветки, ширинки. Вишивки мають різну техніку виконання як хрестиком, так і гладдю;

- **«Хата моя, біла хата».** Тут представлено речі побуту – колиска, стіл, лави, праники, мотовила - тобто, усе, що супроводжувало побутові справи наших предків;

- **«Покуть – священне місце».** Представлено ікони, лампадки, божниці;
- **«Керамічні вироби».** Представлений різноманітний керамічний посуд;
- **«Піч – душа хати».** Знайомство зі значенням печі та віруваннями, пов'язаними з нею.
- **«Скриня – давній оберіг».** Тут представлені різноманітні скрині та речі, що зберігалися в них;
- **«Магія полотна».** У цьому розділі представлено предмети, необхідні для виготовлення полотна.

Нині громадським директором музею є Лунгул Василина Василівна, учитель української мови та літератури, спеціаліст вищої категорії, учитель-методист, педагог-організатор, педагогічний стаж – понад 30 років у цьому навчальному закладі.

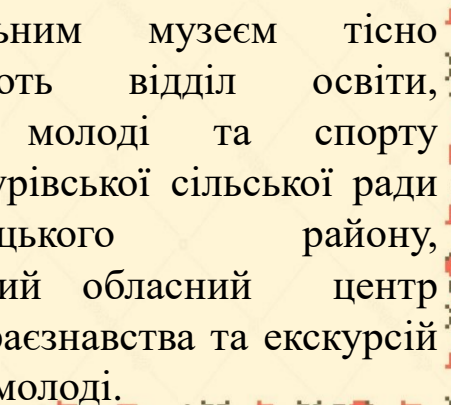
Мета музею - залучення учнівської молоді до вивчення та збереження історико-культурної спадщини свого народу, формування освіченої творчої особистості та сприяння вихованню у неї патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей українського народу.

У практиці музею утвердились різноманітні форми навчально-виховної роботи: виставки, уроки, учнівські краєзнавчі конференції, бесіди. Радою музею розроблена тематика оглядових і тематичних екскурсій для учнів, батьків та гостей – жителів не тільки нашого краю, а й Америки, Канади, Австрії, Польщі. Для таких гостей екскурсії проводяться англійською мовою. Про це свідчать записи в журналі відгуків і пропозицій відвідувачів.

Навколо шкільного музею гуртуються шанувальники, знавці народної творчості, люди, які допомагають, радять, підказують, одним словом, зацікавлено стежать за роботою. Музейна рада «Бабусиної світлиці» тісно співпрацює з Чернівецьким обласним краєзнавчим музеєм, який у 2014 році гостинно надавав виставкову залу для презентації експозицій шкільного етнографічного музею.

Зі шкільним музеєм тісно співпрацюють відділ освіти, культури, молоді та спорту Великокучурівської сільської ради Сторожинецького району, Чернівецький обласний центр туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді.

Основний перелік тематичних екскурсій:

- «Скарби бабусиної скрині»;
- «Доля, вишита нитками»;
- «Світ народних ремесел»;
- «Великодні передзвони»;
- «Хатні символи та обереги».

Хата, як і людина, може бути пихата й засмучена, весела й сумна, вона вміє плакати й радіти. Все залежить від того, яка родина в ній мешкає.

То ж загляньмо в це затишне домашнє помешкання, переступімо поріг старої української хати, адже саме в ній залишився дух народних традицій, що здавна виховували в людині добрі почуття, працьовиту владчу, чутливу до краси Душу.

Кожна оселя починається з порогу. Поріг – символ початку і закінчення хати. Не можна передавати через поріг якусь річ. Розмовляти з сусідом через поріг також неввічливо: варто або запросити до хати, або самому вийти до нього. Тому запрошуємо вас до світлиці.

«Бабусина світлиця» складається з однієї зали-кімнати: кухня, опочивальня, світлиця, вітальня.

Внутрішнє планування хати обов'язково включало в себе піч. Це був центр життя, його душа. Вважалося – де тепло, там і добро, там злагода в сім'ї та забезпеченість родини. Поряд із піччю – кочерга, хлібні лопати.

Жінки постійно підмазували і білили піч, бо на цій чистоті тримався авторитет господині. «Яка піч – така й господиня», - казали в народі. Її розмальовували чудовими візерунками. Вважалося, що нечиста сила, задивившись на цей розпис, забуває про своє лихе діло. У хаті не можна було лихословити. Народне прислів'я переконує: «Сказав би, та піч у хаті».

Мисник був у кожній хаті і знаходився навпроти печі. Хоч стояв там і буденний осуд, але святковий яснів поливою, візерунками, притягував погляд. Посуд господиня купувала на ярмарку, найчастіше – перед святами. Треба було вміти вибирати горщик чи макітру: стукаючи горщик об горщик, прислухалися, чи чути чистий передзвін.

У музеї представлена багата колекція давніх гончарних виробів та кераміки (горшки, глечики, макітри, ринки, гладушки, дзбанки). Доволі багата в музеї колекція знарядь праці та предметів господарського вжитку.

Тут є різьблені рублі і металеві праски, масничка з колотушкою, солом'яник для зберігання зерна, ночви, ліхтарі.

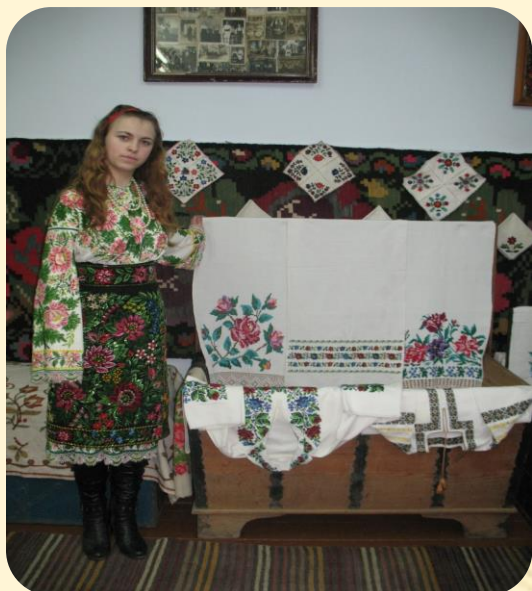
Для снання в Україні здавна використовували дерев'яні ліжка, лави. Ліжко зазвичай було зроблене господарем власноруч.

Своєрідності інтер'єру надавала жердка. Це повздовжні жердки-полиці, жердки-сушилки біля печі. Та найчастіше були поширені жердки-вішалки над спальним місцем.

Покуть – священне місце в хаті. Тут перебувають хатні боги, тут садовлять найпочеснішого гостя, тут сидять наречені, тут були божниці, прикрашені вишитими рушниками. Перед образами вішали лампадку. Ікони на покуті прикрашалися засушеними квітами – чорнобривцями, волошками, гвоздиками.

Зверніть увагу на скриню. Скриня – це традиційний для українців вид меблів, у яких зберігали одяг, коштовні речі, прикраси, полотно. Скриня належала жінці. Дівчині на віддані батьки купували скриню, яку вона разом з батьками поступово наповнювала різними речами, вишитими рушниками, хустками, сорочками, стрічками, полотном. В середині скриня мала невеличкий «прискринок» для зберігання дрібних цінних речей, прикрас, стрічок.

Скриня була частиною дівочого посагу: чим більша й красивіша скриня, тим багатша наречена. Щоб полотно й одяг не псувався від довгого зберігання в неї клали вузлик тютюну (від молі). Дівчина не дозволяла чужим заглядати у свою скриню, то була її таємниця.

«Хата без рушників – що сім'я без дітей», - говорили в народі. У кожній оселі їх було багато. Рушник на стіні – то наш давній український звичай. Якою б не була хата – тісною чи просторою, бідної вдови чи заможної родини – всюди милували око рушники.

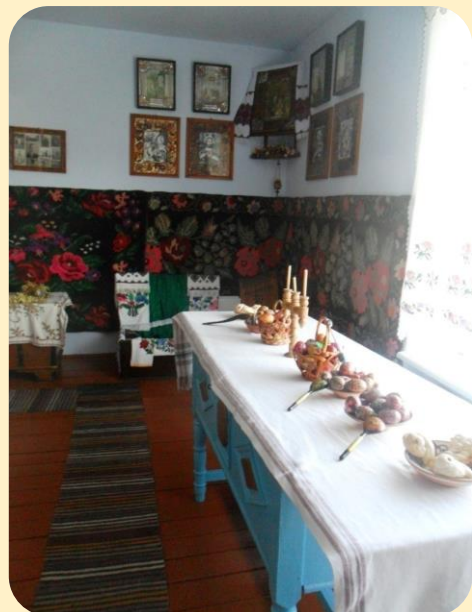
Два рази на рік – на Великдень і Різдво – господиня прикрашала хату рушниками. Кожна оселя славилась своїми візерунками для рушників, були вони не схожі на інші. Бо рушник був не лише окрасою хати, а й мав ритуальне значення.

Візерунок на рушнику ніс у собі певну інформацію – це був і своєрідний календар, і книга родоводу.

Вимережуючи хрестиком орнаменти, жінка вкладала в них свої заклинання від злих сил, просила здоров'я, удачі, щедрої долі для тих, кому рушники призначалися.

Уздовж причілкової стіни (з одним або двома вікнами) ставили стіл. Біля нього попід тильною стіною – довгу лаву, яку прикрашали у свята ряднинами й килимами.

Особливу роль у хаті відігравав стіл: за столом на обід чи вечерю збиралася уся сім'я, а свята – велика рідня: почесне місце за столом займали найстарші: батько чи дід, як глава роду. На столі, застеленому скатертиною, завжди лежав хліб, накритий рушником. А на великодні свята – писанки і крашанки. Стіл мав також магічну силу, символізував достаток. Його першим заносили до нової хати. На стіл гріх сідати, класти шапку.

Зверніть увагу на підлогу. У нашій світлиці вона дерев'яна. А раніше долівка українського житла була переважно глиняною. Збивали її переважно з червоної глини. Щосуботи і перед святами «землю» змащували спеціальним розчином. І коли вона висихала, застеляли пахучим різнотрав'ям: татарським зіллям, м'ятою, чебрецем. І в оселі завжди стояв приємний запах трав. Якщо в будні долівка була незастеленою, то в неділю кожна господиня застеляла свіжопідмазану підлогу (долівку) тканими ряднинами (верітками, доріжками).

Споконвіку українські жінки та чоловіки свято шанували вишиту сорочку. Наші пращури вірили, що вона захищає людину і від негоди, і від ворожих сил.

Чоловіки носили вишиту сорочку з широкими прямими рукавами, яка спереду мала заціпки або китиці. Зверху пов'язували широку різнокольорову крайку.

На вишиванку одягали кожушок без рукавів, а зверху – вовняний сердак з вовняними гудзиками.

Вузькі штани – портяниці – носили з білосніжного лляного полотна влітку і взимку поверх цих штанів з чорної, білої або червоної шерсті – гачі. На ногах носили високі чоботи з загостреними притятими носами, черевик на шнуріках, прикрашені зверху ремінцями та китицями, а влітку – постоли.

Взимку чоловіки носили ще й великі кожухи.

Парубки прикрашали влітку голову плетеним із соломи або сукняним капелюхом, а взимку носили хутрянні шапки – кучми.

Жінки носили влітку довгу, вишиту на грудях, плечиках та рукавах, сорочку з широкими рукавами. По сорочці носили темну або руду шерстяну горбочку. На свята одягали червону або зелену фоту (ріклю). Підперізувалися вузьким вовняним пояском – боярком.

На ногах носили чоботи або черевики. На голові мали вінки, які самі виготовляли зі скляних бусів, штучних квітів. Взимку одягали кольорові хустки.

Шию прикрашали оздобами скляними, коралями, монетами.

Ось тут знаходяться знаряддя праці, за допомогою яких виготовляли полотно. Найпоширенішим матеріалом були лляні і конопляні полотна. Вирощування й обробка льону і конопель – це тяжка й виснажлива праця, яка майже повністю лежала на жіночих плечах. Сушили коноплі та льон на сонці

Після сушіння їх тіпали – відділяли кострицю від волокна. Після цього волокно микали на гребені, надаючи кожній волокнині одного напрямку. Готове волокно складали у «куклу». З нього микали мички, котрі для прядіння вичісували дерев'яною гребінкою або металевими щітками.

Потім робили куделю, яку пряли на веретено, доводячи товщину нитки до товщини волосини. Майже з XV ст. відома в Україні прядка, призначена для ручного прядіння. Прядиво фарбували, за допомогою витушки намотували його на клубки. А потім жінки й дівчата ткали на кроснах. Готове полотно золили в зільниці, вибілювали, прали й викачували, тобто вигладжували.

За браком місця кросен немає, але є предмети, що були потрібні жінкам під час ткання (нити, цівки, човник, потак та інші).

Українська хата – невід'ємна частина культури нашого народу. Вона є матеріальним втіленням уявлень та вірувань українців. Хату завжди тримали у бездоганній чистоті, а дверей ніколи не замикали, бо наші предки були гостинними людьми.

Такою ж гостинністю відзначається й наша «Бабусина світлиця». Ми завжди раді бачити тих, хто любить та цінує наше – УКРАЇНСЬКЕ.